

Sant Pere de Rodes a través de la càmera de Carles Fontserè

CARLES FONTSERÈ > FOTOS

El juliol de l'any 1958 Carles Fontserè i Terry Broch feren una ruta turística pel nord-est d'Espanya i el sud de França, i visitaren diversos indrets de Catalunya, un dels quals fou el monestir de Sant Pere de Rodes. La seva estada en aquest lloc ens ha deixat una col·lecció de fotografies de gran qualitat, conservades a l'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany, que mostren l'estat ruïnós de l'edifici abans d'ésser restaurat, una valuosa informació gràfica per als historiadors de l'art, que roman inèdita.

Era el 7 de juny de 1958 quan Carles Fontserè Carrió i la seva esposa Terry Broch arribaven, procedents de Nova York, a l'aeroport de Brusselles, ciutat on tenia lloc l'Exposició Universal. Dos dies més tard, en helicòpter, es tras-

JOSEP CAMPRUBÍ SENSADA > TEXT

lladaren a París, i hi romangueren com a turistes poc més de dues setmanes. El dia 27, amb un cotxe i un equip d'acampada, van entrar a Espanya per l'Aragó i el 10 de juliol van arribar a les terres catalanes per Tremp, des d'on iniciaren una ruta que els dugué fins al Portús i al sud-est de França. El dia 19 sortiren de Perpinyà i al vespre arribaren a Sant Pere de Rodes, on van acampar fins al dia 23. Aquesta informació la sabem gràcies als diaris que escriven, en què apareix detallada la ruta que van seguir.

La seva estada als entorns de Sant Pere de Rodes ens ha deixat cent setanta-cinc imatges repartides en cent vint-i-cinc fotografies en blanc i negre (en disset fulls de contacte, un de repetit) i cinquanta diapositives en color,

Castell de Sant Salvador de la Verdera.

Carles Fontserè i Terry Broch acampats prop de l'església de Santa Helena o de Santa Creu.

que mostren que Fontserè no es limità a fotografiar només Sant Pere de Rodes sinó que també disparà la càmera als indrets circumdants que va considerar interessants. Així, tenim quatre exposicions de la font dels Monjos, trenta de l'església de Santa Creu (coneguda també com de Santa Helena), vuit del castell de Sant Salvador de la Verdera, vint-i-una de paisatges muntanyencs i marítims, dotze de plantes de l'indret i la resta, del monestir de Sant Pere. Tot i que es tractava d'un viatge de plaer, Carles Fontserè només apareix en unes quantes fotografies relacionades amb l'acampada, al costat de la seva esposa, fetes segurament amb trípode i amb disparador automàtic. A Terry, en canvi, la trobem fent accions tan diferents com escriure, cuinar, anar a la font o fent de model improvisadament

Monestir de Sant Pere de Rodes, degradat, amb dependències sense teulada i obertures sense finestres.

Exterior de l'església de Santa Helena o de Santa Creu.

davant d'un paisatge o d'una construcció. A la major part de les fotografies, però, no hi apareixen persones sinó que el protagonisme recau en l'arquitectura, en la natura o en una barreja de totes dues.

Aquestes imatges romangueren en l'oblit, ja que només tenim constància que Fontserè en publicà una el dia 24 de gener de 1965, sis anys més tard de fer-la, a la revista *Hablemos*, editada a Nova York pel diari *Herald Tribune*. De fet, en paper només va revelar una quinzena de fotografies i els fulls de contacte. Durant el 2016, amb motiu del centenari del naixement de Carles Fontserè, se n'han donat a conèixer mitja dotzena més, repartides en diverses publicacions, però el gruix de l'obra resta desconegut.

El claustre era utilitzat com a magatzem per desar-hi pedres provinents d'enderrocs del monestir.

La importància d'aquestes imatges, a més a més de la seva qualitat artística, rau en el fet que van ser fetes en un moment en què de Sant Pere de Rodes només se n'havia restaurat el campanar i, per tant, el monestir tenia un aspecte similar al que degueren deixar els darrers monjos en abandonar-lo a la primera meitat del segle XIX, tot i que més degradat. Per això és possible observar-hi obertures sense portes ni finestres, dependències sense teulada, bigues sense sostre, el claustre convertit en magatzem de pedres i altres curiositats diverses, un testimoni gràfic sens dubte important que a l'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany resta a disposició dels historiadors de l'art, els amants de la fotografia i el públic en general.

Josep Camprubí Sensada, Doctor en història medieval. Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany

Fotos: Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany / Fons Carles Fontserè